

Faclair

Teirm	Mìneachadh
Eas-chruthach	A bhith ann an smuain no beachd seach a bhith a' cleachdadh riochdachadh nitheil no lèirsinneach.
Abairt ailseabrach	Tha abairtean ailseabrach air an togail bho chunbhalan iontaidseir, caochladairean (litrichean) agus obrachaidhean leithid $4b - c$.
Algoritim	Pròiseas sgrìobhte ceum air cheum air a chleachdadh gus obrachadh a-mach a dhèanamh ann an dòigh èifeachdach. Tha na modhan seo gu sònraichte feumail nuair a tha obrachadh a-mach ro thoinnte airson a dhèanamh nad cheann.
Sreath òrdaichte	Rèite ceart-cheàrnach de nithean air an cleachdadh gus àireamh a riochdachadh ann an dòigh a tha a' nochdadh iomadachadh agus roinneadh. Tha nithean air an rèiteachadh ann an sreathan agus colbhan.
Lagh co-cheangail	Faodar obrachadh a-mach cur-ris agus iomadachaidh a chur ann am buidhnean ann an dòigh sam bith m.e. $(2 + 3) + 7 = 2 + (3 + 7)$
Cuibheas	Àireamh a tha a' cur an cèill an luach meadhanach no àbhaisteach ann an seata dàta. Faodar na cuibheasachdan cuibheas, meadhan agus mòd a chleachdadh ann an diofar shuidheachaidhean gus an gearr-chunntas as fheàrr a dhèanamh air an dàta.
Modail bàir	Riochdachadh dealbhach de dhuilgheadas no de bhun-bheachd far a bheil bàraichean no bogsaichean air an cleachdadh gus uireadan aithnichte agus neo-aithnichte a riochdachadh. Mar as trice air a chleachdadh gus fuasgladh fhaighinn air duilgheadasan àireimh leis na 4 obrachaidhean airitmeataigeach.
Fiaradh	Mearachd stèidhichte nuair a thathas a' cruinneachadh dàta a tha a' ciallachadh nach urrainnear earbsa a chur ann an co-dhùnaidhean a nithear bhon dàta.

Faclair

Àrdaileachd	An àireamh a thèid a thoirt don t-suim iomlan de nithean ann an seata far a bheil na nithean air an cunntadh ann an òrdugh. Tha am facal cunntais mu dheireadh san t-sreath cunntaidh a' riochdachadh àireamh iomlan nan nithean sa chruinneachadh.
Seans	An coltas gun tachair tachartas sònraichte.
Lagh co-iomlaideachd	Chan eil atharrachadh òrdugh nan àireamhan ann an obrachadh a-mach cur-ris no iomadachaidh a' toirt buaidh air an fhreagairt. m.e. $2 \times 5 = 5 \times 2$
Àireamh cho-cheangailte	Iontaidsear dearbhte a dh'fhaodar a roinn gu dìreach le àireamhan slàna seach e fhèin agus 1.
Tuigse bhun-bheachdail	Tuigse air barrachd air dìreach firinnean agus modhan-obrach. Thathas an dòchas ma tha tuigse dhomhainn aig luchd-ionnsachaidh air bun-bheachdan, gum bi e nas fhasa dhaibh an t-eòlas seo a ghluasad gu suidheachaidhean ùra no neo-aithnichte agus a chur an sàs ann an co-theacsan ùra.
Nitheil (stuthan)	Cleachdadh stuthan làitheil agus stuthan ionnsachaidh leithid chunntairean, blocaichean, grìogagan, gus tuigse fhaighinn air bun-bheachdan àireamhach agus matamataigeach.
Àireamhan leantainneach	Àireamhan a tha ri taobh a chèile ann an òrdugh àireamhach.
Glèidheadh àireimh	Tuigsinn nach atharraich na tha de nithean ann an seata air sgàth mar a tha iad air an rèiteachadh.
Dàta leantainneach	Dàta a tha air a thomhas agus a dh'fhaodadh a bhith na luach sam bith taobh a-staigh raon.
CPA	Acranaim airson C oncrete, P ictorial, A bstract (Nitheil, Dealbhach, Eas-chruthach), siostam ionnsachaidh a chleachdas goireasan corporra agus lèirsinneach gus tuigse phàiste a thogail mu bhun-bheachdan. Tha e cudromach tuigsinn gur e ionnsachadh leantaileach a tha seo, seach ìrean fa leth air an tadhal luchd-ionnsachaidh aon uair a-mhàin. Bidh amannan ann nuair a chleachdas pàiste riochdachaidhean nitheil, dealbhach agus eas-chruthach uile ann an aon ghnìomh/leasan.

Faclair

Bloigh Dheicheach	Bloigh far a bheil an seòrsaiche na chumhachd de dheich, leithid 10, 100, 1000. Tha e sgrìobhte le puing deicheach.
Seòrsaiche	An àireamh de phàirtean co-ionnan anns a bheil àireamh shlàn air a roinn. Tha seo air a chomharrachadh leis an àireamh aig bonn bloigh.
Didseat	Na samhlaidhean a thathas a' cleachdadh airson àireamhan a dhèanamh. Anns an t-siostam dheicheach, thathas a' cleachdadh nan àireamhan bho 0 gu 9.
Dàta air leth	Dàta nach urrainn ach luachan sònraichte a ghabhail.
Lagh an Sgaoilidh	Tha iomadachadh àireimh le buidheann de dh'àireamhan air an cur ri chèile an aon rud ri bhith a' dèanamh gach iomadachadh air leth e.g. $3 \times (2 + 4) = 3 \times 2 + 3 \times 4$
Firinnean dùblachaidh	Tha e feumail gum bi dùblaidean nam firinnean aithnichte gus cuideachadh le obrachadh a-mach nad cheann.
Loidhne àireamhan fhalamh	Loidhne àireamhan a dh'fhaodas àireamh tòiseachaidh sam bith a bhith aige. Faodar a chleachdadh gus cur-ris no toirt air falbh a dhèanamh anns na ceumannan sa bheil an neach-ionnsachaidh cofhurtail. Faodar a chleachdadh cuideachd airson iomadachadh agus roinneadh.
Co-aontar	Aithris a tha a' ciallachadh gu bheil dà abairt co-ionann ann an luach, leithid $4c + 3 = 2c - 5$.
Àireamh chothromach	Iontaidsear a libhrigeas, nuair a thèid a roinn le 2, iontaidsear eile.
Bloigh	Tha an cruth $\frac{a}{b}$ aig bloigh far as e iontaidsearan dearbhte a th' ann an a agus b . Is e an t-iontaidsear b an seòrsaiche agus is e an àireamh de phàirtean co-ionnan anns a bheil àireamh shlàn air a roinn. Is e an t-iontaidsear a an t-àireamhaiche is e an àireamh de phàirtean co-ionnan a tha ann.

Faclair

Buidhneachadh	Ann an co-theacsa roinnidh, tha buidhneachadh a' roinn uiread ann am buidhnean de mheud sònraichte m.e. a' roinn 12 cunntairean gu buidhnean de 3 (tha 4 buidhnean ann).
Iontaidsear	Àireamh a ghabhas sgrìobhadh gun phàirt bhloigheach m.e. 8, 0, -3.
Faisg-dhùblaichean	Faodar 'firinnean dùblachaidh' a chleachdadh gus na fuasglaidhean a lorg airson obrachadh a-mach faisg-dhùblaichean $8 + 7$.
Àireamhan àicheil	Àireamhan nas lugha na neoni.
Bannan àireamhail	Na paidhrichean àireamhan a tha a' cur ri chèile gus àireamh shònraichte a dhèanamh m.e. Is e $1 + 9$, $2 + 8$ bannan àireamhail gu 10. Tha e feumail na firinnean seo ionnsachadh gus cuideachadh le obrachadh a-mach gu luath nad cheann.
Teaghlachan àireamhan	Firinnean àireamhan co-cheangailte leithid $6 + 4 = 10$, $4 + 6 = 10$, $10 - 4 = 6$, $10 - 6 = 4$.
Comharrachadh àireimh	Nuair a thèid àireamh a shealltainn, can dè an àireamh a th' ann m.e. dè an àireamh a tha seo?
Aithneachadh àireimh	Ann am buidheann àireamhan, lorg an àireamh a chaidh iarraidh m.e. càite bheil an 3?
Àireamh chòrr	Iontaidsear, nuair a thèid a roinn le 2, a dh'fhàgas còrr de 1.
Co-fhreagradh aon ri aon	Nuair a thathar a' cunntadh, feumar gach oibseact a chunntadh dìreach aon uair agus mar a tha ainm na h-àireimh air a chomharrachadh.
Òrdugh obrachaidh	Bu chòir obrachadh a-mach taobh a-staigh camagan a dhèanamh an toiseach, agus an uair sin obrachadh a-mach sam bith de chumhachdan no freumhan. An uair sin bu chòir iomadachadh agus roinneadh a dhèanamh, air a leantainn le cur-ris agus toirt air falbh.
Àireamhan òrdail	Bidh iad sin a' toirt cunntas air suidheachadh ann an seata òrdaichte m.e. ciad, siathamh.

Faclair

Pàirt-pàirt-iomlan	A' phròiseas airson àireamhan a roinn ann am pàirtean, leithid roinneadh 8 gu 6 agus 2. Leigidh seo le luchd-ionnsachaidh an dàimh eadar àireamh agus na pàirtean aice fhaicinn. Faodaidh seo leantainn gu luchd-ionnsachaidh a' dèanamh cheanglaichean eadar cur-ris agus toirt air falbh.
Eadar-sgaradh	Àireamh a roinn na phàirtean. Tha seo feumail nuair a bhios tu a' dèanamh obrachadh a-mach nad cheann. Tha e cudromach àireamhan a roinn ann an grunn dhòighean, chan ann a-mhàin ann an deichean agus aonan.
Ceudad	Tha ceudad a' ciallachadh pàirtean gach 100. Is e % an samhla a thathar a' cleachdadh.
Dealbhach (riochdachaidhean)	Diagraman lèirsinneach leithid dotagan, loidhnichean àireamhan agus cliathan gus tuigse fhaighinn air bun-bheachdan àireamhach agus matamataigeach.
Luach a rèir àite	Luach dàimheach dhidseatan eadar-dhealaichte taobh a-staigh àireimh. Is e suidheachadh didseit taobh a-staigh àireamh a tha a' dearbhadh de an luach a tha an didseat sin a' riochdachadh. Tha cleachdadh neoni mar mhodh-glèidhidh luach àite falamh cudromach.
Prìomh àireamh	Iontaidsear dearbhte nach gabh a roinn gu dìreach ach leis fhèin agus 1. Chan e prìomh àireamh a th' ann an 1.
Toradh	Na gheibhear nuair a thèid dà àireamh no barrachd iomadachadh.
Càileachdail (dàta)	Fiosrachadh a bheir seachad tuairisgeul.
Uimhireil (dàta)	Fiosrachadh àireamhail.
Fìor-àireamh	Luach de dh'uiread leantainneach a tha comasach air astar a riochdachadh air loidhne. Tha fìor-àireamhan a' toirt a-steach bloighean agus àireamhan mar π , nach gabh a sgrìobhadh mar bhloighean.
Còrr	An t-suim a tha air fhàgail nuair nach urrainnear uiread a roinn gu dìreach.
Fiosrachadh làidir	Fiosrachadh a chaidh a chruinneachadh agus a thaisbeanadh ann an dòigh iomchaidh.
Sampall	Taghadh air a thoirt bho bhuidheann nas motha (an sluagh) gus an urrainn dhut a sgrùdadh airson faighinn a-mach rudeigin mun bhuidheann nas motha.
Grad-aithneachadh	Aithneachadh uiread gun a bhith a' cunntadh.

Faclair

Co-roinn	Ann an co-theacsa roinnidh, tha co-roinn a' roinn uiread ann an grunn earrannan co-ionann m.e. a' roinn 12 cunntairean am measg 4 daoine gus 4 earrannan co-ionann fhaighinn (de 3).
Suim	Na gheibhear nuair a thèid cur-ris a dhèanamh air dà àireamh no barrachd.
Fiosrachadh neo-chinnteach	Fiosrachadh a tha air a thaisbeanadh gun mion-fhiosrachadh gu leòr.
Àireamhan slàna	An seata àireamhan a tha a' toirt a-steach neoni agus na h-iontaidsearan dearbhte.